

УКРАЇНА

(19) **UA**

(11) **79433**

(13) **U**

(51) МПК

A61P 25/08 (2006.01)

A61K 36/50 (2006.01)

A61K 135/00 (2006.01)

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: **u 2012 11071**

(22) Дата подання заявки: **24.09.2012**

(24) Дата, з якої є чинними
права на корисну
модель: **25.04.2013**

(46) Публікація відомостей
про видачу патенту: **25.04.2013, Бюл.№ 8**

(72) Винахідник(и):

**Цивунін Вадим Володимирович (UA),
Прокопенко Юлія Сергіївна (UA),
Штриголь Сергій Юрійович (UA),
Георгіянц Вікторія Акопівна (UA)**

(73) Власник(и):

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ,
вул. Пушкінська, 53, м. Харків, 61002 (UA)**

(54) ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНИЙ ЗАСІБ ІЗ ПРОТИСУДОМНОЮ ДІЄЮ

(57) Реферат:

Лікувально-профілактичний засіб із протисудомною дією виконаний у формі сухого екстракту рутки Шлейхера (*Fumaria schleicheri* Soy. - Willem.) із використанням води як екстрагенту.

U
UA 79433

Корисна модель належить до фармації та медицини, а саме до засобів рослинного походження з протисудомною дією.

В умовах прогресуючого росту та розповсюдження неврологічних та психічних захворювань проблема підвищення якості лікування епілепсії є актуальною. За даними ВООЗ майже 0,68 % світової популяції страждає на цю хворобу, і цей показник невідмінно зростає. Як відомо, епілепсія носить хронічний характер та у випадку нераціонального лікування призводить до психічних, тяжких когнітивних та поведінкових порушень, розладу особистості тощо [1].

На сьогодні асортимент протисудомних лікарських засобів представлений похідними гідантоїну (фенітоїн), сукциніміду (етосуксимід), барбітурової кислоти (фенобарбітал), карбоксаміду (карбамазепін), бензодіазепіну (діазепам), сульфатзаміщених моноцукрів (топірамат), 1,2,4-триазину (ламотриджин), валеріанової (вальпроат натрію), циклогексаноцтової (габапентин) та гамма-аміномасляної (прегабалін) кислот тощо [2]. Проте майже всі наведені засоби мають ряд недоліків, як-от низька широта терапевтичної дії, значний ризик виникнення побічних ефектів (перш за все з боку центральної нервової системи), що може знижувати результативність терапії, а також доволі високу вартість.

Як відомо, лікування хронічних захворювань, до яких належить й епілепсія, є досить тривалим, нерідко довичним, процесом. Тому в цьому випадку доцільне використання фітопрепаратів, які зазвичай відрізняються високим ступенем безпечності навіть при тривалому застосуванні. Проте на вітчизняному та світовому фармацевтичних ринках відсутні антиконвульсивні препарати рослинного походження з доведеною протисудомною активністю, отже створення нових лікарських засобів в межах даної фармакотерапевтичної групи є актуальною проблемою.

Відомий препарат діазепам належить до групи протисудомних засобів синтетичного походження, має виразний антиконвульсивний, анксиолітичний та снодійний ефекти, що пов'язані зі стимуляцією бензодіазепінових рецепторів, підвищення активності ГАМК та ГАМК-ергічних гальмівних процесів. Однак тривале застосування цього препарату навіть в терапевтичних дозах спричиняє розвиток фізичної та психічної залежності, синдрому відміни, а також інших небажаних побічних ефектів, зокрема з боку центральної нервової системи [3].

Рутка Шлейхера (*Fumaria schleicheri* Soy. - Willem.) - однорічна трав'яниста рослина родини руткові (*Fumariaceae*) - є перспективним об'єктом для фармакологічного вивчення завдяки своєму різноманітному фітохімічному складу. До того ж рослина широко розповсюджена на території України [4], що виключає проблему пошуку сировинної бази.

На сьогодні в літературі відсутні дані про наявність протисудомної активності в екстракційних препаратах рутки Шлейхера.

Задачею корисної моделі є створення нового засобу рослинного походження з достовірною протисудомною дією, з доступної сировини за простою технологією.

Поставлена задача вирішується тим, що лікувально-профілактичний засіб із протисудомною дією, у відповідності з корисною моделлю, виконаний у формі сухого екстракту рутки Шлейхера (*Fumaria schleicheri* Soy. - Willem.) із використанням води як екстрагенту.

Заявлений засіб отримують методом бісмацерації [5].

Воду очищену як екстрагент було вибрано експериментальним шляхом. Авторами доведено, що протисудомна активність заявленого засобу реалізується через комплекс біологічно активних речовин, які екстрагуються даним розчинником.

Крім того, одержаний екстракт у сухому вигляді якісно відрізняється за своїми технологічними параметрами: характеризується задовільними сипкими властивостями, а також меншою гігроскопічністю, що забезпечує стійкість засобу при зберіганні.

Заявлений засіб отримують простим, доступним способом.

Корисна модель ілюструється прикладами.

Приклад 1.

Повітряно-суху лікарську рослинну сировину подрібнювали на порошок до розміру часток, що проходять крізь сито з отворами розміром 0,5 мм. Подрібнену лікарську рослинну вміщували в екстрактор та додавали воду очищену при співвідношенні сировина-екстрагент 1:10. Екстракцію проводили при температурі 80 °C протягом 2 годин. Процес повторювали 3-4 рази до повного вилучення комплексу біологічно активних речовин з сировини. Отримані екстракти об'єднували, фільтрували і концентрували у вакуум-випарному апараті, при температурі 50-60 °C і тиску 80-87 кПа, до густої консистенції. Отриманий напівпродукт піддавали сушці у вакуум-сушильній шафі до залишкової вологості 5 %.

Отриманий кінцевий продукт - порошок коричневого кольору та однорідного складу, із слабким специфічним запахом.

Приклад 2.

Вивчення протисудомної дії заявленого засобу проводили на моделі коразолових судом у мишей [6]. Для дослідження було відібрано 32 рандомбредних білих мишей самців масою 15-22 г, яких розподілили на наступні групи відповідно до препарату, що вони його одержували:

1. Контрольна патологія (коразол), n=21.
2. Заявлений засіб (100 мг/кг) + коразол, n=5.
3. Діазепам (1 мг/кг) + коразол, n=6.

3 метою визначення протисудомної активності використано режим профілактичного введення заявленого засобу. Заявлений засіб у вигляді водного розчину сухого екстракту в дозі 100 мг/кг, а також препарат порівняння діазепам у дозі 1 мг/кг - вводили внутрішньошлунково протягом 2 днів, востаннє за 30 хв до введення конвульсанту. Мишам групи контрольної патології у такому ж режимі вводили інтрагастрально воду очищену в аналогічному об'ємі (0,1 мл на 10 г маси тіла). Водний розчин пентилентетразолу (коразол, Sigma) у дозі 80 мг/кг вводили підшкірно.

Оцінку протисудомної дії проводили за такими показниками: латентний період клонічних або тонічних судом, кількість клоніко-тонічних пароксизмів на 1 мишу, кількість тварин із клонічними та тонічними нападами, тяжкість пароксизмів у балах, тривалість судомного періоду, час загибелі та летальність. Якщо судоми не наставали протягом 1 год., вважали, що латентний період дорівнює 60 хв. Тяжкість судом визначали в балах: 1 - здригання, 2 - манежний біг, 3 - клонічні напади, 4 - клоніко-тонічні судоми з боковим положенням, 5 - тонічна екстензія, 6 - тонічна екстензія, що призводить до загибелі тварин. Для оцінки статистичної значущості відмінності результатів використовували t-критерій Стьюдента, а при обліку в альтернативній формі (виживання - загибель, % мишей з клонічними та тонічними судомами) кутове перетворення Фішера. Результати дослідження наведені в таблиці.

Таблиця

Вплив заявленого засобу та препарату порівняння на перебіг коразолових судом у мишей (M±m)

Показники	Контрольна патологія (коразол), n=21	Заявлений засіб (100 мг/кг) + коразол, n=5	Діазепам (1 мг/кг) + коразол, n=6
Латентний період, хв	6,07±0,58	18,57±10,50*	11,60±1,08*
Кількість клоніко-тонічних судом на 1 мишу	3,57±0,37	1,40±0,51*	2,5±0,48
% мишей із судомами:			
- клонічними	100	80 [#]	66,7 [#]
- тонічними	80,95	40 [#]	33,3 [#]
Тяжкість судом, бали	4,76±0,28	3,60±1,12	3,50±0,65
Тривалість судомного періоду, хв	11,79±1,84	3,47±2,13*	6,80±0,89*
Час загибелі, хв	17,49±2,03	8,42±2,26	12,50
Летальність, %	47,62	40	16,7

Примітка. Статистично значущі відмінності відносно контрольної патології (p<0,05):

* - за t-критерієм Стьюдента; [#] - за кутовим перетворенням Фішера.

25

Аналіз даних таблиці свідчить, що заявленому засобу притаманна протисудомна дія. За виразністю антиконвульсивного ефекту заявлений засіб в дозі 100 мг/кг не поступається препарату порівняння діазепаму в дозі 1 мг/кг, а за окремими показниками навіть перевищує останній. Діазепам в умовах дослідження виявив чітку тенденцію до подовження латентного періоду судом, зменшення % мишей з клонічними та тонічними конвульсіями, а також зниження тривалості судомного періоду, проте інші показники відрізнялись від аналогічних параметрів групи контрольної патології невірогідно. У той же час, на тлі застосування заявленого засобу в дозі 100 мг/кг відбувалося достовірне подовження латентного періоду конвульсій, зменшення кількості клоніко-тонічних пароксизмів на 1 мишу, % мишей з клонічними та тонічними нападами, а також зменшення тривалості судомного періоду.

35

Таким чином, заявлено лікувально-профілактичний засіб у формі сухого екстракту рутки Шлейхера з використанням води як екстрагенту, що характеризується вираженою протисудомною дією. Його застосування сприятиме індивідуалізації фармакотерапії та підвищенню її безпеки. Засіб є зручним у використанні. Засіб одержується з доступної сировини

за простим способом, який може бути здійснено в умовах хіміко-фармацевтичних виробництв за допомогою стандартного обладнання.

Джерела інформації:

1. Jane McCagh, John E. Fisk, Gus A. Baker. Epilepsy, psychosocial and cognitive functioning // Epilepsy Research.-2009. - Vol. 86. - № 1. - P. 1-14.
2. Машковский М.Д. Лекарственные средства. - М: Новая волна, 2002. - В 2-х т. - Т. 1. - С. 36-43.
3. Державний формуляр лікарських засобів. Випуск четвертий. - К., 2012. - С. 297-384.
4. Лавренова Г.В., Лавренов В.К. Энциклопедия лекарственных растений (в 2-х томах). Том 1. - Д.: Издательство "Донеччина", 1997. - С. 286.
5. Державна Фармакопея України / Державне підприємство "Науково-експертний фармакопейний центр".-1-е вид. - Харків: РІРЕГ, 2001. - Доповнення 1.-2004. - С. 271-273.
6. Головенко М.Я., Громов Л.О. Доклінічне вивчення специфічної активності потенційних протисудомних препаратів: Метод, рекомендації. - К.: Авіцена, 2003.-26 с.

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

Лікувально-профілактичний засіб із протисудомною дією, який **відрізняється** тим, що виконаний у формі сухого екстракту рутки Шлейхера (*Fumaria schleicheri* Soy. - Willem.) із використанням води як екстрагенту.

Комп'ютерна верстка Л. Литвиненко

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Урицького, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601